

Adalékok a Nyugat történetéhez

A bánáti lapok hírei 1908-ban

A Nyugat valóság és legenda. Valóság volt – legenda lett. Kultikus jellegének kialakulásában, amely ma már evidens nem csak a szakma, az irodalmárok számára, megannyi fontos és kevésbé fontos mozzanat közrejátszott, közrejátszik. Az alábbiakban néhány egészen apró, szinte akár jelentéktelennek is tekinthető adalékkal szeretnénk hozzájárulni a folyóirat iránt megmutatkozó egykori érdeklődés történetéhez. Két bánáti újságban, a Nagybecskereki Hírlapban és a Torontálban 1908-ban megjelent irodalmi hírekkel, amelyek érdekessége s jelentősége, talán nemcsak helyi vonatkozásban, hanem a Nyugat történetét illetően is, elsősorban abban áll, hogy a folyóirat indulásáról, az első három számról adtak hírt. Az első számról csupán puszta információ olvasható, a második és harmadik számról, a vázlatos tartalmi ismertetőt megelőzően, viszont már a Nyugat jelentőségére is felhívták olvasóik figyelmét. A három-, egyenként mindössze néhány soros, reklám jellegű információ értékét növelheti, hogy a korabeli bánckai sajtóban, sem Szabadkán, ahol 1908-ban több lap is volt, sem Újvidéken, Zomborban vagy Zentán (hogy csak a jelentősebb központokat említsük) nem jelentek meg még a bánátihoz hasonló rövid irodalmi hírek sem, melyek a Nyugat indulásáról tudósítottak volna (legalábbis eddigi ismereteink szerint). Az alább közölt három Nyugat-hír előzménye azon információknak, melyeket a szintén Nagybecskereken megjelenő Délvidéki Ujság (!) közölt 1908 októberében, novemberében és decemberében – ezekről a Híd idei augusztusi számában megjelent tanulmány (Németh Ferenc: Tudor utca 6.) részben említést tesz –, s itt publikálunk, tényszerűen kiegészítve ezzel a bánáti sajtó szerény Nyugat-recepcióját a folyóirat indulásának évében. (–)

*

„**Nyugat**” címmel Ignotus főszerkesztése mellett új szépirodalmi és kritikai folyóirat jelent meg. Az első szám tartalma. Ignotus: Kelet népe. – Elek Artúr: Arturo Gráf. – Jób Dániel: Hajnali madarak (novella). – Lengyel Géza: Tárlatok és képtárak. – Ady Endre: A magyar Pimodan. – Szini Gyula: A mese „alkonya”. – Révész Béla: A völgyben (novella). – Szász Zoltán: Sully Prudhomme. – Ady Endre, Kemény Simon, Ignotus: Versek. – Greiner Jenő: A modern banküzletről. A folyóirat minden hó 1-én és 15-én jelenik meg. Előfizetési ára egy évre 20 korona, félévre 10 korona. Megrendelhető a kiadó hivatalnál. Budapest. II. Tudor utca 6.

(*Nagybecskereki Hírlap*. Irodalom – művészet. VIII. évf., 1908. január 9., 3. o.)

*

Nyugat. Megjelent a „Nyugat” második száma s meggyőzi az olvasóit arról, hogy esztétikai, műkritikai szempontból évtizedes hiányt pótol. Az új revü összehasonlítva a legelőkelőbb külföldi ilyen folyóiratokkal is nagyon megállja a helyét. Erről a tartalomjegyzék is hangosan beszél. Írtak bele: Cholnoky Viktor, Neomongolizmus, Gellért Oszkár és Ady Endre: Versek; Hatvany Lajos: H. Taine levelei; Lengyel Géza: Száz jó kép; Bíró Lajos: Ilka (novella); Balázs Béla: A tragédia metafizikus halála és Hebbel Frigyes; Ady Endre: A magyar Pimodan; Fenyő Miksa: Úti jegyzeteimből; Hatvany Lajos és Pásztor Árpád: Versek. A Figyelő rovatba kritikát és egyéb aktualitásokat írtak: Ignotus, Lengyel, Gellért Oszkár, Fenyő Miksa és Nagy Endre. A Nyugat előfizetési ára 20 korona; kiadóhivatal II., Tudor utca 6. sz.

(*Torontál*, 1908. január 21., 3. o.)

*

Nyugat. Az a nagy érdeklődés, melyet a Nyugat első számával a magyar közönségben keltett, az újabb számok megjelenésével folyton fokozódik, de egyúttal kiegészítéssel is találkozunk. Mert ez a folyóirat valóban megfelel a hozzája fűzött, magas igényű várakozásoknak. A harmadik szám most jelent meg. Tartalmából kiemeljük ezeket: Üldözött symbolumok (Elek Artúr), Ilka (Bíró Lajos), Modern boszorkánypörök (Cholnoky Viktor) A fekete zongora (Ignotus). – Kemény Simon és Juhász Gyula versei. F. Kaffka Margit novellát írt. Ady Endre folytatja A magyar Pimodánt. Cikkeikkel gazdagítják még a számot: Ignotus, Szini Gyula, Bányai Kornél, Lengyel Géza, Bródy Miksa, Bárdos Artúr.

(*Torontál*. Irodalom – művészet. 1908. február 5., 2. o.)

*

A Nyugat 19-ik száma most jelent meg bő és értékes tartalommal. A Nyugat főszerkesztője Ignotus, munkatársai pedig a fiatal magyar írók legkiválóbbjai. A lap kiadóját nem üzleti szempontok vezérlik, hanem elsősorban az a törekvés, hogy egy modern irodalmi vállalkozást támogasson. A legújabb szám szépirodalmi és kritikai közleményeit Révész Béla, Pásztor Árpád, Ady Endre, Antal Sándor, Oláh Gábor, Kéri Pál, Telekes Béla, Gellért Oszkár, Kabos Ede, Kemény Simon, Lukács György, Lengyel Menyhért, Peterdi István írták. Érdekes, friss, egyéni megnyilatkozások ezek, érdemesek arra, hogy a művelt közönség elolvassa. Félévi előfizetési ára 10 korona. A kiadóhivatal Budapesten, az Akácfa utca 5-ik szám alatt van.

(*Délvidéki Ujság*. – Irodalom. 1908. október 11.)

*

A „Nyugat” huszonkettedik száma most jelent meg. Ignotus, Fenyő Miksa és Osváth (!) Ernő kiváló irodalmi folyóiratának ez újabb száma rendkívül gazdag tartalmat nyújt az olvasó közönségnek. A „Nyugat” íróinak sorában először találkozunk Babits Mihály nevével, ki az ifjabb versíró gárda egyik legtehetségesebb tagja. E számban három verse van. A „Nyugat” tartalma a következő: Lengyel Géza: A régi mesterek. Ady Endre: Versek; Csáth Géza: Puccini, Babits Mihály: Versek, Cholnoky László: Vaskarika (Novella), Lesznai Anna: Tavasz – Isten (Vers). Telekes Béla: Molières (!) Mizantrop (III-IV). A Figyelő tartalma: Laczkó Géza: Barbey D'Aureville. Ignotus: Zarathustra magyarul. Laczkó Géza: Mennykőcsapás. Lukács György: Ibsen-könyvek. A „Nyugat” előfizetési ára egy évre 20 korona, fél évre 10 korona, egyes szám ára egy korona. Megjelenik minden hónap 1-én és 16-án. Kiadóhivatala Budapest, VII., Akácfa-utca 5. sz. alatt van.

(*Délvidéki Ujság*. – Irodalom. 1908. november 22.)

*

A „Nyugat”-nak, Ignotus, Fenyő Miksa és Osváth (!) Ernő kitűnő folyóiratának most jelent meg a 24-ik száma. Az új szám rendkívül változatos és gazdag tartalmú. Ignotusnak nagyérdekű cikke vezeti be, aki Mikszáthnak nemrégiben megjelent tárcája kapcsán foglalkozik az újabb irodalmi törekvésekkel. Szini Gyula (?), Heltai Jenő, Bresztovszky Ernő, Tóth Árpád és Peterdi István (?) – csupa elismert híru tagja az ifjabb írógenerációnak – most először (!?) szerepelnek a „Nyugat” hasábjain. A régiek közül Juhász Gyula, Csáth Géza, Schöpflin Aladár, Ady Endre, Szép Ernő és Gellért Oszkár nevével találkozunk ebben a számban. A Figyelőbe Csáth Géza, Ignotus, Balázs Béla, Ady Endre, Szász Zoltán és Femes Beck Vilmos írtak. A lap előfizetési ára egy évre húsz kor., félévre 10 kor., egyes szám ára egy korona. A kiadóhivatal Budapest, VII. Akácfa-utca 5. szám alatt van.

(*Délvidéki Ujság*. – Irodalom. 1908. december 22.)